

השאלון הזה הוא המשך שאלון ויקרא תש"ב, אשר עסק בטעמי הקרבנות ובסוגיהם באופן כללי (עיין שם), שאלון זה עוסק בסוגים מיוחדים. (קרבן עולה ויורד, אשם גזלות).

א - יצ' קרבן עולה ויורד.

א. ספר החנוך: מצות עשה להקריב קרבן עולה ויורד על חטאים מיוחדים והם טומאת המקדש, כלומר אדם שהוא סמא... ונכנס למקדש בשגגה... ושבועת בסוי שבועת על דבר לעשות או שלא לעשות ועובר עליה בשגגה ושבועת העדות שנשבע לחברו שאינו יודע לו עדות בין בשוגג בין במזיד...

מפרשי המצוה כבר אמרנו, כי ענין הקרבן להזכיר ולהשיב החוטא אל לבו בכח הפעולה, כי הרע מעשיו ושיבש מחילה לאל על העשוי ויזהר על העתיד ומחמתו ב"ה ובידיעתו קלות שכל בני אדם ומעוט הבנתם ודלות כחם הקל עליהם הכפרה בחטאים אלה להיות כפי עשר בני אדם וענים, לפי שכלונם קרוב אצל בני אדם, שאין ספק כי חטא הלשון קרוב ותמיד יותר מטמא המעשה. וזה יספיק לך אל השבועות. גם אל ענין מקדש וקדשיו ידוע שהכשילון מצוי בו, שענין הסהרה קשה מאד על האדם לשמרו... ומן השלש הנה שאמרנו שהכשילון קרוב לענינים אלה הקל להם עוד בשבועת העדות להיות מביאין כפרה על שוגג או מזיד, לפי שענין העדות הוא תמיד ביותר ויצר לב האדם רע ותולים השקר בשכחם ולא יכוונו עדותם. גם יש מן הבריות שאין משגיחים כל כך ברעה הגדולה שעושים בהטית כיוון העדות, אחד שבידיהם לא יגזלו ולא יחמסו, אע"פ שבסיבתם אדם עשוק ורצון, לא יתנו לב על זה, ועל כן מהתמדת הענין וקלותו בעיני העם היה מחסידו ברוך הוא להיותם מביאים כפרה בין שוגג בין מזיד. ואולם המבין בבני אדם, כי כל אשר ירחיקנו האל ממנו, אע"פ שנתן הדבר לכפרה, ראוי לנו להרחיקו מכלית הרחוק, והענין הוא כאלו יודיע האל אל בני אדם: דבר פלוני אינן רצוני שתעשו אותו בשום פנים. ואולם הנכשל מכם ויעבר עליה, יעשה תשובה בכל כחו ויגדר עצמו בהרבה גדרים ויביא קרבן לקבע הדבר בלבו שלא יכזל בו עוד. ומ"מ לא ניצל האיש ההוא שעבר על מצות בוראו.

1. מה המשותף בשלשת המקרים הנ"ל - לפי דעת ספר החנוך - שבהם חייבים קרבן עולה ויורד?

2. במה שונה חיוב הקרבן במקרה שבוועת העדות מבשאר המקרים?

3. מה כונת ספר החנוך בקטע האחרון (החל מן "ואולם המבין בבני אדם") וכנגד איזו דעה מוסעית הוא פונה?

אב. א. רמב"ן ד"ה והוא עז או רצה או ידע,

1. העתק את הפסוק בחמני פסוק לפי פירושו.

2. נמק, מדוע יש להציב בסוף הפסוק פסיק ולא נקודה!

3. מה פירוש הבטויים המובאים בדבריו: "עדות שיזכה ממנו המטביע".

"ראיה בלא ידיעה; ידיעה בלא ראיה"

4. כיצד יש לבאר לפי פסוקנו את המלים: "זאת אלית וגם דברת באזני (שופטים יז' ב')"

ג. ב-ג-ד. ב. ואשם... ג. והוא יודע ואשם... ד. והוא ידע ואשם...

1. ר' דוד הופמן מפרש את המלים הנ"ל בפסוקים ג-ד, כאלו נאמר: "ואשם והוא ידע". מדוע? - המסכים פרושו זה לפרוש הרשב"ם?

2. מדוע מפרש רש"י את המלה ואשם כפסוק ב' ובפסוק ג', אע"פ שבשניהם הפרוש אחד - וגמגע מלפרשו בפסוק ד' אע"פ ששם פרושה אחר?

העזר כתשובתך בדברי הרמב"ן ב. ד"ה ונעלם ממנו.

ד. כ - כו'. אשם גזלות

בבא קמא ק"ב ע"א: הגזל את חברו שוה פרוטה ונשבע לו (רש"י: על שקר והודה) יוליכנו אחריו למדי.

מאיזה פסוק בפרשתנו למדו דין זה?

אז. כ"א. נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו בפקדון או בתסומת יד-זכר

1. מה ההבדל בין המושגים פקדון - תסומת יד; עשק - גזל; כחש ב... - כחש ל...

2. למה נאמר בשלשת המקרים הראשונים "ב" (בפקדון, בתסומת יד, בגזל) וברביעי (עשק) לא נאמר "ב"?

3. המלבים אילת השחר (הקדמה לפרושו לויקרא) כלל קצ"ט: דרך הכתוב לדבר תמיד בדרך "לא זו אף זו", דהיינו שהדבר שיש בו חדוש על חברו יאמר לבסוף, בענין שיוסיף במאוחר על הקודם ולא להפך. שדרך הדבור שיעלה מושגיו או מאמריו מן הקל אל החמור.

באר את סדר הענינים בפסוקינו (כא-כב) לפי הכלל הנ"ל!

7. באר את הבטויים האלה המובאים בראש:

1. יז' ד"ה ולא ידע ואשם ונשא עונו: "וכי איזו מזה מרובה של טובה או של פורענות"

2. כ"א "נפש כי תחטא" מכחש בשלישי שביניהם."

עצה טובה לשאלה א: עיין ר' ש.ר. הירש לפסוק י"ג, שהלך בדרך אחרת מאשר ספר החנוך.